

YI WI'TZ KMON TETZ TZ'AKA'N NIN KOLB'IL KYETZ WUNAQ

WI'TZ AJKAW KY'ANL TETZ AQ'UN 161-2020

Tpaxil, junnaq kob' tajlal wuqaqi'n xaw tej yob' 2020

TANTU':

Yi naj tal Wi'tz Ka'wl Tetz Tnum Paxil yi kyeqil e'ch aq'unb'il naj chitzan taq'un b'anle'n chimunl tk'u'l Tnum Paxil tajwe'n at jun tajkawil taq'un qinle'nnin wi', tilwe'n e'ch aq'un, taq'le'n jun b'e' tej e'ch txolb'il nin che'n at le q'ab' taq'un tilwe'n tej yi nb'iku'n chimunl naj taj chib'anol. Yi naj tal Wi'tz Kmon B'anol tetz e'ch Aq'un naj tal yi kyeqil e'ch aq'un naj txoltzaj yi Wi'tz Ka'wl tetz Tnum tajwe'n chib'anol tane'n e' ajkaw e'ch txolb'ile'j: b'anle'n tane'n e'ch aq'un at xhchiqab' aq'unb'il yi atkyen tzaq' chiwi' chij tane'n tiky'le'nnin tqan chixajb'il, kyilwe'n aq'unwil, tilwe'n e'ch meb'i'l naj aq'uj kyaq'un, nincha'tz tilwe'n yi b'a'npe' naj chaq'uje't; che'n at xhchiq'ab' telse'ntzaj e'ch ka'wl, e'ch u'j nqo alchaq ntin tajwe'n chixome'n tej e'ch ka'wl.

TANTU':

Yi naj jilon Ka'wl tetz Tz'aka'n te'j i'tz yi che'n at tq'ab' tnum taq'un chiky'iky'le'n wunaq, chikolche'n tq'ab' alchaq taq'le'n, chich'eye'n tq'ab' meb'a'il nin i' yi Kmon tetz Tz'aka'n nin Ch'eyol Kyetz Wunaq tz'okpon taq'un b'anle'n e'ch b'a'n tk'u'l tnum tzkyuch' e' aq'unb'il yi ate'kyen tzaq' wi' chij tane'n e' Aq'unb'il tetz tnum, e' q'ab'il Kmon, e' aq'unb'il yi chib'ano'n kyib' tuch' kyetz chika'wl nin e'ch aq'unb'il yi juntzi' taw, tajwe'nku'n taq'un kyoke'n chich'eye'n wunaq taq'un kyi tele'n tol jun taq'le'n tetz kyetz tk'u'l tnum. Che'n at kyeqil e'ch aq'un tq'ab' Wi'tz Kmon tetz Tz'aka'n nin Ch'eyol kyetz Wunaq chij tane'n chikolche'n wunaq, b'anle'n e'ch b'a'n, weqle'n e'ch aq'un, joyle'n e'ch txolb'il taq'un maqle'n wutz yab'il, joyle'n e'ch txumu'n tzkyuch' e' aq'unb'il taq'un b'anle'n e'ch b'a'n ntin tajwe'n chixom tej yi nb'i naj taltzaj yi ka'wl, yi Wi'tz Kmon tetz Tz'aka'n nin Ch'eyol kyetz Wunaq tajwe'n kyoke'n il taq'un chikolche'n kyeqil e' wunaq ate tk'u'l Tnum Paxil tq'ab' yab'il naj xon tzqaxo'l, cha'tztzun tetz tajwe'n taq'un kyoke'n taq'un b'anle'n e'ch txolb'il yi chitxkonq taq'un maqle'n wutz xlak't wutz yab'il.

CHA'TZTZUN TETZ:

Yi naj jilon Ka'wl taq'un chikolche'n Nitxa' nin e' Ak'aj te'j i'tz yi tnum tajwe'n taq'un joyol e'ch txolb'il taq'un chich'eye'n xhchixo'l wunaq nin tej chichusu'n chatztzun tetz naj tzan telse'ntzaj jun ka'wle'j na yi tajwe'n toke'n tnum taq'un chiky'iky'le'n e' juy; taq'un chib'anol ka'wl chimunl chixo'l wunaq tajlal 194 weql a) nin f) tk'u'l Wi'tz Ka'wl Tetz Tnum Paxil nincha'tz naj jilon ka'wl te'j nin cha'tz le ka'wl 27 le weql a), f) nin m) tk'u'l ka'wl 114-97, Wi'tz Kmon Weqol Aq'un; 4, 9 weql a) nin 58 le ka'wl 90-97, Ka'wl tetz Tz'aka'n nin 54 le ka'wl 27-2003, Ka'wl taq'un Chikolche'n Nitxa', kyeqil ka'wl naj eltzaj kyaq'un ajkaw ate' tz'aq' wi' Wi'tz B'ajxom.

JAJ B'IXB'AJ

Jun ka'wle'j:

**KA'WL B'AJAQ XOME'N TE'J TAQ'UN CHIKOLCHE'N NITXA' NIN AK'AJ YI LCHOPON LE
AMA'L TETZ TZ'AKA'N**

B'AJX WEQ

WUTZNIN TE'J NIN B'I NAJ ELEPONT

B'ajx Ka'wl. Wutznin te'j. Yi jun ka'wle'j tz'okpon taq'un kyi kyo pone'ntu' ak'a' nin e' nitxa' le e'ch ama'l tetz tz'aka'n.

Ka'p Ka'wl. Yi chiyob'. Yi jun ka'wle'j che'n tzkawunq tib'aj yi puntil chitz'ake'n e' nitxa' nqo e' aka'j yi e' yi tajx chiky' le juqlaj yob'.

Toxi'n ka'wl. Chiweqle'nku'n e' yab'i'xh. Yi e' yab'i'xh yi naj chopon le e'ch ama'l tetz tz'aka'n che'n txolb'il tzb'ane'e'j:

- A) Yi e' ak'aj nin e' nitxa' yi ntajxq chiky' le juqlaj yob' yi naj chopon ta'qun tz'aka'n (Alchaq xhch'eyb'il kyetz naj chopon taq'un jaqle'n) tajwe'n che'n lchiky' le jun ama'l yi ya'tznin xak taq'un chitz'aka'n ak'aj nqo e' nitxa' nin tajwe'n lchixom tej e'ch txolb'ile'j:
- a) **Yi e' nim il kytane'n tq'ab' yab'il.** Kyeqil e' ak'aj yi tajxq chiky' le juqlaj yab' yi naj ojqelchan chitz'ake'n tajwe'n che'n chiky' tzkye'j tz'akol kyetz nitxa' nqo e' ak'aj.
 - b) **Ama'l tetz tz'aka'n.** Kyeqil e' ak'aj nqo nitxa' yi tajxq chiky' le juqlaj yob' yi tajwe'nku'n taq'un chikyaje'nkyen le ama'l tetz tz'aka'n che'n tzchikyaqkyen le tz'akb'il kyetz nitxa'.
 - c) **Joyle'n yab'il.** Kyeqil e' ak'aj yi tajxq chiky' le juqlaj yab' yi tajwe'nku'n taq'un toke'n joyle'n alchaq yab'il tetz kyetz, tajwe'n che'n lchiky' qale naj oke't chitz'ake'n e' nitxa'.
 - d) **Yi naj ok lak'puj jun nitxa'.** Kyeqil e' ak'aj yi tajxq chiky' le juqlaj yob' yi e' ch'on wi' nin at tajwe'n tetz kyetz taq'un chich'eyxe'n che'n chiky'pon le ch'eyb'il kyetz ch'onwi' taq'un tule'n yos tzkych' tzq'ilnin.

KA'P WEQ

STZAJSE'N WI' KA'WL

Kyaji'n Ka'wl. Stzib'lal. Yi jun ka'wle'j chintajwe'nku'nnin Itz'iky' stzib'lal le kyeqil e'ch yol Maya', e' Q'eq nin xinca.

To'i'n Ka'wl. Yi jun ka'wle'j xe'taq taq'un kawu'n yi Itz'eltzajku'nnin le diario de Centro América.

COMUNIQUESE

DOCTORA MARÍA AMELIA FLORES GONZÁLEZ
MINISTRA DE SALUD PÚBLICA Y ASISTENCIA SOCIAL

[E-557-2020]-23-junio